

Naujienu Antroji Dalis

NR. 475

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

JEROME K. JEROME

ŽUVAVIMO MENAS

Mes užtrukome Stritley dvi dienas ir atidavėmė skalbti gavo baltinius. Iš pradžių mes pamėginome patys juos išskalbti. Nors skalbimą tvarkė Jurgis, bet vis dėlto mums nepasisekė. Nepasisekė! Tai labai švelnus išsireiškimas, nes prieš skalbimą mes atrodėme daug padoriau, negu po skalbimo. Prieš skalbimą mūsų baltiniai buvo juodi, galima net pasakyti, — labai juodi. Vis dėlto juos galima buvo dar dėvėti. Bet po skalbimo... Na, pasakykime teisybę! Po skalbimo Temza nuo pat Redingo iki Henley pasidarė daug švaresnė, nes mes surinkome visą dumblą ir suvarėme jį į savo baltinius.

Skalbėja pareiškė, jog ji jaučiasi įpareigota pareikalauti trigubo atlyginimo, nes mūsų baltiniai buvo tokie juodi, jog purvą teko ne nuplauti, o nuskusti.

Mes be protestų apmokėjome sąskaitą.

Stritley ir Goringo apylinkės — svarbus žuvavimo centras. Meškeriojimas čia klesti. Upėje knibždėte knibžda lydekų, ešerių, grūžių, ungučių ir meškrių; jūs galite sėdėti ir meškrioti nuo pat ryto iki vakaro.

Daugelis taip daro. Tik jiems niekad nieko nepasiseka pagauti. Aš nė vieną kartą nesu sutikęs žmogaus, kuris būtų ką nors išmeškriojęs iš Temzos — jei, žinoma, neskaityti pastipusių katinų ir varlių, bet juk tai, tiesą pasakius, jau neliečia žuvavimo. Vietinis "Meškriotojo palydovas" net neužsimena apie galimybę pagauti kokią nors žuvytę. "Patogi vietelė meškriojimui" — štai žinios, kurių jūs galite rasti "Palydove", ir aš, remdamas asmenišką patyrimą, galiu patvirtinti jų teisingumą.

Niekur pasaulyje nerastite vietos, kur būtų daugiau meškriotojų ir kur jie ilgiau meškriotų. Kai kurie meškriotojai atvyksta čia ir meškriuoja per visą dieną, kiti — apsigyvena čia ir meškriuoja per visą mėnesį. Galite net meškrioti per istisus metus — rezultatas nepasikeis.

"Meškriojimo Temzoje vadovas" rašo, kad "šiose vietose galima taip pat pagauti jaunų lydekų ir ešerių", bet vadovas — klysta. Lydekų ir ešerių čia iš tikrųjų yra — tai nesugriaunamas faktas, puikiai man žinomas. Jie plaukioja gausiais būriais, kai jūg vaikštinėjate krantu, jie net iškiša galvas iš vandens ir iš-

sižioję žiūri į jus, laukdami duonos trupinių. Kai jūs maudotės — jie plaukioja aplink jus, šmurštelia tarp kojų ir erzina jus iki kantrybės netekimo. Bet kad juos galima būtų "pagauti", užmovus ant kabluko sliėką ar šiaip ką nors — niekadės!

Žinoma, meškriotojas aš nekoks. Kažkada aš labai stengiausi išmokyti šio meno ir, kaip man atrodė, buvau padaręs pažangos. Bet žinovai pasakė man, jog tikras meškriotojas aš niekad nebūsiu, ir patarė neiekvoti laiko be reikalo. Jie sakė, kad aš nepaprastai gerai metu meškere, esu pakankamai sumanus ir tinginys nuo pat gimimo dienos, bet kad aš vis dėlto nepasiekiau gerų rezultatų, nes neturiu vaizduotės.

Jie sakė, kad aš galiu tapti neblogu poetu, bulvarinių romanų kūrėju, reporteriu arba šiaip kuo nors panašiu; bet norint užimti tinkamą vietą Temzos meškriotojų tarpe, reikia kur kas daugiau fantazijos ir išradingumo.

Kai kas mano, kad norint tapti žymiu meškriotoju pakanka akiplėšiškai ir nesąžiningai meluoti, bet tai — lemiamą klaidą. Sugalyvoti paprastą ir negudrų dalyką nesunku, tai gali padaryti bet kuris geltonsnapis. Rūpestingas detalių suderinimas, įtikinumas, tikrovės švelnus atspalvis ir teisingumas, besiribojas su pedantizmu — štai iš ko galima pažinti prityrusį meškriotoją.

Leiskime, kad kas nors įėjęs pasakys: "Klausykite, vakar vakare aš pagavau pusantro šimto ešerių", arba "praėjus pirmadienį aš išvilkau ant kranto grūžę, kuri svėrė 17 svarų ir buvo 3 pėdų ilgio".

Visa tai pažiūrodys tik jūsų nesugebėjimą ir nebus nė kiek panašu į meną. Visa tai įrodys tik jūsų drąsumą — ir tiek.

Ne, save gerbiąs meškriotojas šlykštis tokiu biaučiu melu. Su metodu reikia nuodugnai susipažinti.

Jis įeina labai ramiai, nenusiimdamas skrybėlės atsisėda į patogią kėdę, prikemša pypkę ir netaręs nė žodžio, pradeda rūkyti. Nuolaidžiai išklauses naujokų pagyrimus ir sulaukęs pertraukos, jis išima pypkę iš burnos, iškrato pelenus į židinio kraštą ir paslėbi:

— Na, tiek to... Apie tai, ką pagavau, antradienį vakare geriau niekam nepasakoti.

— Kodėl? — klausia jo.

(Tęsinys 6-me pusl.)

Dienų Skeveldros

I.

Mirė Stanisław Wesfall, — matau vos paėmęs į rankas "Wiadomości". Kas ans? Kalbininkas. Diplomatas. Tremtinys. Maža? Galime giliau ieiti.

Gimė 1911 m. Liubline. Lietuvių kalbos pats per save išmoko. Toliau jau tobulinosi pas lenkus lituanistus. 1933 m. gavo Mianowskių vardo fondo stipendiją ir išvyko Kaunan. Viso jo mokslo ambicija — parašyti studiją apie sufiksą (t. y. žodžio priesagą) in lietuvių kalboje. Savo prieš paskutiniame laiške (tai buvo bene 1957 m.) džiaugėsi peržengęs "kelionės į studiją" vidurį.

Kaune kaip stipendininkas išbuvo 2 metus. Nuo 1935 iki ultimatumo Lietuvai dirbo Varšuvos universitete kaip kalbotyros katedros asistentas. Ministras Bech, Katelbacho patartas, pašaukė jį į pasiuntinybę Lietuvoje. Pasitraukęs iš diplomatijos dėstė lenkų filologiją Sunde, Švedijoje, ir vėliau Glasgowe, D. Britanijoje.

Iš kur mes pažįstami. Ak, reikia atmesti 21 metus. Su užsienio (!) pasu vykau į Kauną. Pagal nerašytą, bet tarpautinę žurnalistų tradiciją, I-masis vizitas privalus šalies, iš kur atvyksti, spaudos reikalų vedėjui (referentui). Taip ir atsidūriau Lenkijos pasiuntinybėje Lietuvai. Susipažinom. Kai beatostogaudamas užtrukau, skambinau iš Klaipėdos. Pratešė vizą. Griežtai bičiuliškai pareiškė (kalbėdavomės lietuviškai): "Kai grįši į Vilnių, pinigus už vizą pasiūsi užsienių reikalų ministerijai mūs sąskaiton".

Po metų Vilniaus lietuvių žurnalistų kelionė į N. Lietuvą. Ekskursijos atstovai prisistatė, kur privalu. Priėmė St. Westfal, nuvedė pas Charwat'ą — pasiuntinį. Šitai oficialioji dalis.

Po Lenkijos kapituliacijos per Švediją į Paryžių. Londone dirbo egzilinės vyriausybės užsienių reikalų ministerijoje rytų skyriuje. 1945 m. pavasarį ištiko jį sunkus nervų smūgis. Dar vienas. Atsigaavo. Metė polišką. Grįžo į lingvistiką. Be kitų, atskira knyga spėjo išeiti "The Genitive Singular Masculine in Modern Literary Polish".

Kai jam pasiumčiau "Lietuvių kalbos Vadovą" (tik ką pasirodžiusį), džiaugėsi, kaip tegali džiaugtis kalbininkas savo rūpimu klausimu užsiėmęs.

Mirė. Bet aš tebejauciu są-

žinės priekaištą. Sykį rašė turįs išvertęs lietuvių kalbon Z. Nowakowski'o "Przylądek dobrej nadziei". Kas galėtų išleisti? Patariau "Patria" pasiūlyti. Ar statė kokius honoraro reikalavimus, nežinau. Pasiuntė. Po dviejų metų: "Gelbėkite! Ponas J. Lenktaitis — "Patria" savininkas — jau nebeatsako į laiškus. Nespausdins, tai jo teisė. Bet, supraskite, nebegražina rankraščio, o nuorašo neturiu".

Dar Amerikon rašė: "Dar rankraščio neatgavau. Dieve mano, kas daryti?"

Ir šandie nebeaišku ar be atgavo. Rašiau ta tema JAV lietuvių spaudoje. P. J. Lenktaitis nereagavo. Gal dabar atsakytų — paaiškintų. Vietoj vainiko...

Dar du pridurka, lyg žemės grumsteliai į kapo duobę.

1. Kartą guodėsi nutaręs ieškoti leidėjo, kuris lenkų skaitytojui parūpintų lietuvių literatūros, aišku, vertimų Vėliau: "Vistiek sumanymo neatsisakiau". Dar vėliau: "Supratau su lietuviais. Kada nors, kaip svajoju, ketinu užsisirūti kurioje nors lietuvių bibliotekoje, ir nieko — nieko daugiau. Noriu pabūti bent Roemerio šešėliu..."

Ir pafs St. Westfal nurodė: "Podręzna Encyklopedia Pow-szechna" 1064 psl. Atsiverčiu ir skaitau:

"Roemer Michal — Vilniaus Kauno teisininkas (1880-1945); 1906 m. red. ir leid. "Gazeta Wilenska"; 1914-1917 m. Pilsudskio legionistas; po I Pasaulinio karo Lietuvos Tribunolo ir Valstybės Tarybos narys, valstybinės teisės prof. Kauno univ. ir (nuo 1940 m.) Vilniaus" ir tt. ir tt.

2. St. Westfal buvo tas, kuris pirmas patyrė, kad Vokietijos pasiuntinys Lietuvai Herr Zechlin pareikalavo, kad P. Rusecko paruošta knyga "Lietuva Didžiąjame kare" (jv. žmonių atsiminimų rinkinys) nebūtų spausdinama. Patyrė ir čia pat pasiūlė vykti į Vilnių ir — išspausdinti. Lenkijos bibliotekoms iš anksto užpirko, rodos, 200 egz. Taip ir tapo padaryta (plačiau žr. "Vilnius tarp audrų"). Abiem tautom į naudą.

Michal K. Pawlikowski stropiai ir atidžiai seka rusų emigrantų spaudą ir toms savo "pasekoms" duoda bendrą antrašę "Langas į Rusiją". Štai Paryžiaus "Vozroždienija" rašo, kad negali būti ir kalbų apie Ukrainos, Gudijos ir Baltijos valstybių, nepriklausos-

(Tęsinys 2 psl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

mų ir savarankiškų, sukūrimą. Vieni lenkai turi teisių į nepriklausomybę, bet be "etnografiškai rusiškų Vilniaus ir Lvovo miestų".

Ir kiti rusų emigrantų laikraščiai, pvz. "Russkaja mysl", "Grani", sako, kad, griuvus komunizmui, vienintelė teisinga (ir krikščioniška) Rusijos siena, tai siena, kur buvo 1914 m.

Ir kuo, žmogau, skiriasi jūdasis rusas nuo raudonojo?!

3.

Kitame "Wiadomosci" nr. užtinku gana įdomias pastabas "Neįvykę Wels'o pranašystės". Pasirodo, H. G. Wels savo knygoje "The Shape of things to Come", (parašytą 1933 m.) II Pasaulinį karą būrė būsiant 1940 m.

Trumpai: karas kyla dėl Lenkijos žydo, kuris Dancige traukiny valo dantį ir išsikreipia lyg tyčiodamasis iš nacio. Šis jį nušauna. Lenkija puola. Pati pradžia: lakūnas Kōrenovskis 1940. I. 5. užatakuoja vokiečių lakūnus virš Dancigo. Lenkai bombarduoja Berlyną, o po poros dienų meta ten pat dujų bombas. Po to Berlynas apsupamas ir lenkai įsitvirtina palei Štetiną. Anglai siūlo ieškoti taikos. Karas baigiasi 1949 metais.

Mums čia įdomu kas kita. Būtent tai, kad, anot Wells'o, *Sovietų Sąjungos pakurstyta Lietuva ginklu atgauti "savo senąjį Vilniaus miestą"*.

Visa tai rašo Robert Neumann "The Plague House Papers" (Londonas, 1959 m.).

4.

1959. 10. 7. sucina 15 metų, kai suorganizuota dabartinės Lenkijos žvalgyba. Ryšium su tuo Varšuvoj paskelbta konkursas: apysaka, apsakymas, atsiminimai, apybraiža ar pjesė, kurios tema iš saugumo apskritai ar saugumiečių gynimo ir veiklos ypač — konkurse tegali dalyvauti Lenkijos organizuoti rašytojai ir žurnalistai.

Paryžiaus "Kultura", pasipiktinusi reikalavimu liaupsinti lykščiausią pasaulį, nesgi komunistinę, žvalgybą, paskelbė *kontrkonkursą*. Gali tai būti apysaka, apybraiža, pjesė, bylų ar tardymų stenoogramos ir kt. Konkurse dalyvauti gali visi šiapus ir anapus geležinės uždangos, kurie tarpiskai ir netarpiskai yra susidūrę su Lenkijos žvalgyba, pvz. buvę kaliniai, visi dabartinio saugumo pareigūnai ir tt. tt. Redakcija garantuoja pavardes išlaikyti paslapyje.

Knyga būsianti verčiama į svetimas kalbas. Galima rašyti ir ne lenkų kalba.

5.

W. A. Zbyszewski savo satyrinėse pastabose "Lenkiškasis Londonas po 7 metų"; be kita ko, rašo (žr. "Kultura" Nr. 6/140):

"Lenkų kaupimasis į būrijau praėjo. Seni įpročiai teat-

Keli žodžiai apie "bendrines" ir "dirbtines" kalbas

A. KELMUTIS

Kadangi šiais metais rugpiučio 1-8 įvyksta Varšuvoje vadinamasai universalinis Esperanto kongresas, kuriame be kitų dalykų bus dar iškilmingai paminėtas šimtmetis nuo Esperanto kalbos kūrėjo dr. L. Zamenhovo gimimo dienos, tai tąja proga noriu čia tarti keletą žodžių ypač tokiais klausimais, kurie jau dabar įvairioj pasaulio spaudoj šiek tiek pajudinami. Ypač lenkai, taip sakant, neriasi iš kailio, norėdami savo Varšuvoje tą kongresą ko gražiausiai sutvarkyti. Dr. L. Zamenhofas mirė Varšuvoje 1917 m. balandžio 14 d., o gimė 1859 m. gruodžio 15 d. Balstogėje. Taigi jau dabar daug kur spaudoj paduodamos L. Zamenhovo biografinės žinios, ir daug kur pabrėžiama, kad L. Zamenhofas yra gimęs senovinės Lietuvos teritorijoje, o pirmąjį savo tos tarptautinės kalbos vadovėlių paruošęs Lietuvos miestelyje Veisėjuose, kur gydytojo pareigas ėjo 1885-1887 metais. Net vienu kitur parodomas to namelio vaizdelis, kur gyveno Veisėjuose dr. Zamenhofas.

gyja, kai būna proga emigrantiškam — tautiniam ritualui, po sekmadieninių pamaldų, per akademijas, metines, minėjimus. Drausminga — nuolanki lenkų liaudukė klusniai ir vienu balsu priima rezolucijas, reikalaujančias grąžinti Laisvę ir Nepriklausomybę, (bet) palikti Oderio — Neisės (sienas vakaruose), *atgauti Vilnių ir Lvovą*. Su rinkliavom blogiau, bet "Rota" ir "Pierwsza Brygada" sugiedojimas garantuotas. Vargas tam, kuris bandytų šių nusistovėjusių tautinių Olimpiadų protokolą sudrumsti: nelemtas drąsuolis čia pat įsitikintų, kad "geras kalavijas nerūdija", o sena kumštis juo labiau. Be to, rinkliavos — rinkliavos atgautoms Oderio — Neisės sritims ginti, *Vilniui — Lvovui atgauti, repatrijantams iš Rytų parenti, ir tiems, kur laisvę pasirinko, ir džiovininkams ir kitų kitiems*. Bet rašytojams, intelektualams nei grošo (nei pinigėlio) — nes ir kam tai? Maža yra tokių, kurie nesima padoraus darbo, o amžinai rašo ir dumia tautą, skelbdami maištingumą ir išvirkščias pažiūras? Ir gerai jiems, jei stipa iš bado...

O mūs atslaimė ar kitokios varnalėsos veši? Kur čia bus rūpestis rašytoju, jei kas kartas labiau atprantama nuo rašto.

Aiman, senovės sūduviai (žr. J. Antoniewicz'iaus str. "Tautos Praeityje" I t., 64 psl.) savo kalavijus laikydavo medinėse makštyse, mes, palikuonys ir tremtiniai, medinius kalavijukus dolerių makštyje... ir tai "Vardan tos Lietuvos".

J. Cicėnas

Bet lenkų spaudoje neteko užtikti, kad dr. L. Zamenhofas būtų pažymėtas gyvenęs lietuviškose vietovėse. Pagaliau lenkai visai nutyli apie L. Zamenhovo tautybę ir paskaičius atrodo, kad jis buvęs tikras lenkas, o ne žydų kilmės žmogus. Teisybė, dr. L. Zamenhofas buvo labai aukštos tolerancijos žmogus, tad visokių religijų žmonėms jis atrodo esąs labai malonus.

Jau šių metų pavasarį į tą kongresą buvo užsirašę puslėčio tūkstančio žmonių, o ligi rugpiučio mėnesio tas skaičius, atrodo, dar paaugs. Yra užsirašę iš įvairių pasaulio dalių visokių tautybių žmonių, tik nežinia, kiek lietuvių tame kongrese dalyvaus.

Kongresui artinantis kai kas nori įrodyti, kad bendrai imant bet kokia dirbtinė kalba netinkanti žmonėms vartoti, nes neturinti tokių atspalvių, kaip kiekviena gyvoji kalba. Bet kiti tokiems įrodinėjams atkerta, kad kalba nėra koks nors gyvuojantis organizmas ir savo gyvybės neturi. Kalba gyvuoja tol, kol ją vartoja. Tik per savo vartotojus kalboje atsispindi gyvybė, visokios idėjos, visoki mąstymai. Jei kurios kalbos vartotojų nėra, tad tokia kalba jau yra "mirusi". Ir kiekviena šių dienų literatūrinė kalba turi šio ar tokio "dirbtinumo", kuris gali būti išreikštas ir kitokiais žodžiais. Senesniais laikais, kada nebuvo praplėtusi spauda, beveik kiekvienos tautos kalba suskildavo į atskiras tarmes, ir kartais žmonės, susiję su savo kilties kitais žmonėmis, jau sunkiai susikalbėdavo. Panašiai ėmė darytis ir lietuvių tarpe. Tarmių skirtumo atžvilgiu vieni lietuviai buvo vadinami žemaičiais, kiti aukštaičiais. Kad ateity nebūtų dar labiau nutolstama vienas nuo kito, kalbininkų buvo sudaryta bendra kalba, pritaikyta visų tarmių lietuviams, ir ši kalba buvo pavadinta bendrine, kurios pagrinduose tūno aukštaičių tarmės vakarinė patarmė, kuri buvo išlaikiusi žodžio gale sveikūs senovės garsus ir kirtį senojoje savo vietoje. Mūsų tai bendrinei kalbai sutvirtinti daug triūso padėjo Jonas Jablonskis ir Kazimieras Būga.

Vokiečiai senovėje irgi pastebėjo, kad jų įvairios tarmės vis labiau tolsta viena nuo kitos. Tad tam tikri žmonės ėmė dėti pastangas, kad būtų sudaryta, lietuviškai tariant, vokiečių bendrinė kalba, bet daug atsirado priešininkų tai, kaip jie sakydavo, "dirbtinei kalbai". Bet toji bendrinė kalba įsigalėjo tada, kada ją ėmė rašyti rašytojai; ypač viską nulėmė rašytojas Goethe J. (1710-1782), labiausiai tais laikais išgarsėjęs.

Maždaug tais pat metais savo kalbos subendrinimu buvo susirūpinę ungariai (vengrai). Jų priešakyje atsistojo lingvistas Johan Sajnovics (1733-1785), kurio subendrytai ungarių kalbai sudaryti pasinaudojo visomis ungarių tarmėmis, ir net sudarė kai kuriems žodžiams visai naujas priesagas. Nors ir atrodė iš pradžių tokia bendrinė kalba kaip kokia nors "dirbtinė", bet kai ją ėmė vartoti visoki ungarių rašytojai, tad ji greitai įsitvirtino žmonėse ir tapo "gyvąja" kalba.

Suomių vadinamajai bendrinei kalbai padėjo pagrindus Elias Loennrot (1802-1884), gydytojas ir kalbininkas praktikas, vienas žymiausių suomių tautosakos rinkėjų. Jo laikais Suomijoje švedų kalba buvo tapusi kultūrine kalba, kuri buvo ir mokyklose dėstomoji kalba. Dr. E. Loennrot pėscias išvaikščiojo ypač tas Suomijos vietas, kuriose dar nebuvo girdima švedų kalba, ir tokiu būdu surinko labai daug tautosakos, lyriinių dainų, baladžių, priežodžių, mišelių. 1829-31 m. išleido pirmąjį dainų rinkinį "Kantele" (liet. Kanklės). O 1835 m. vadinamąją Kalevala, paskiau išverstą į įvairias kalbas. Ir pagaliau, pasinaudodamas įvairiais dialektais, tinkamai sutvarkė suomių rašto kalbą, parašydamas dar didžiulį suomių — švedų kalbų žodyną. Dr. E. Loennrot savo autoritetu numalšino ginčus tarp įvairių suomių tarmių propaguotojų,

(Tęsa 3-iam psl.)

Jeį ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Svaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platintojus. Paskuliniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik \$2.00.

Nauja mostis ir tabletės ar naujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukeliu arthritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jusų vaistininką.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 1, 1959

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

kurie buvo norėję, kad jų su-
bendrintos kalbos būtų pripa-
žintos.

Sū norvegų kalba irgi buvo
panašūs nuotykiškai. Po ilgo da-
nų valdymo Norvegija 1814
m. tapo laisva nepriklausoma
valstybė. Pačių norvegų kalba
buvo tada, taip sakant, su-
trempta. Tiktaizoliuotose
vietose dar gyvavo senieji nor-
vegų dialektai tarp valstiečių
ir žuvininkų. Vakarinėje Nor-
vegijos dalyje, vadinamoje
Sunmore, užaugo Ivar Aasen
(1813-1896), kuris buvo moky-
tojas. Jis iš savo mokinių su-
sipažino su senąja norvegų
tarme, vadinama "norsk". Su-
sidomėjęs senovinėmis tarmė-
mis I. Aasen pasiryžo keliauti
į įvairias Norvegijos vietas ir
iširti tas norvegų tarmes. Su-
rinkęs nemaža medžiagos jis
taip pat pasiryžo sutvarkyti
norvegų bendrinę kalbą, kurią
jis pats pavadino "landsmaal",
o kiek vėliau tą kalbą pavadi-
no "nynorsk" (naująja norve-
gų kalba). Toji "nynorsk" kal-
ba įgavo daugiau visų dėme-
sio, kai rašytojai Arne Gar-
borg ir Olav Dunn tąja bend-
rine kalba parašė savo kūri-
nius.

Šiais laikais stengiamasi
Airijoje, taip pat ir Skotijoje,
sudaryti kaip reikiant bendri-
nes kalbas. Bet ar tas viskas
pasisėks, sunku dabar pasaky-
ti, nes ten anglų kalba taip
yra giliai įleidusi šaknis, kad
nėra lengva ją iš apyvartos
išmesti.

Kitais dalykais dabar stovi
Izraelyje, žydų žemėje. Paly-
ginti per trumpą laiką ten jau
yra padėtas pagrindas iš heb-
rajų kalbos bendrinei kalbai
Ivrith. Ši kalba daug kuo pa-
pildyta, pataisyta, sunormuo-
ta, sumoderninta. Jau yra vie-
tų, kur neseniai paaugęs jau-
nimas kitos kalbos nemoka, o
tik šią bendrinę, lietuviškai
tariant, Ivrith. Čia tenka dar
pažymėti, kad dabar Izraelio
valdžia deda visokias pastan-
gas, kad visi žydai kalbėtų
tąją hebrajišką Ivrith. Dabar,
kai į Izraelį yra privažiavę
žydų iš įvairių pasaulio dalių,
tad ne visi tarp savęs gali
sklandžiai susikalbėti. Pavyz-
džiui, atvažiavę iš Vokietijos
geriausiai moka vokiškai, iš
Prancūzijos — prancūziškai,
iš Lenkijos — lenkiškai, iš Ru-
sijos — rusiškai, iš Ispanijos
— ispaniškai ir t. t. Nedaug
tėra atvykusių į Izraelį iš Lie-
tuvos žydų ir kai kurie jų sa-
vo mintis geriausiai išreikšti
gali lietuviškais posakiais.

Indonezijoje taip pat dabar
rūpinamasi savąja kalba, tai-
gi ir tenai pagaliau bus suda-
ryta bendrinė kalba.

Maždaug tais pačiais lai-
kais, kada norvegai, suomiai
ir lietuviai pradėjo rūpintis
savo bendrinėmis kalbomis,
dr. L. Zamenhofas, begyvenda-
mas Veisėjuose, galutinai pa-
siryžo paruošti bendrinę kal-
bą ne vienai kuriai tautai, bet

visoms pasaulio tautoms, kad
josios, pasinaudodamos tokia
bendrine kalba, galėtų palaik-
yti tarp savęs kultūriškus ir
draugiškus santykius. Dr. L.
Zamenhofas ėjo ta pačia lini-
ja, kaip ir kitų tautų bendri-
nių kalbų sudarytojai, ir tai
tarptautinei kalbai ėmė ele-
mentus iš gyvuojančių indo-
europiečių kalbų, kuriomis
kalba didesnė pusė viso pa-
saulio gyventojų. Ir tos tarp-
tautinės, vadinamosios Espe-
ranto, kalbos paskirtis buvo
nužymėta tokia: ji turi padė-
ti įvairioms pasaulio tautoms
susikalbėti, o įvairių tautų
kalbos neturi būti naikina-
mos.

Įdomus istorijoje dalykas yra
tas, kad bendrinėmis kalbo-
mis buvo rūpinamasi ne tik 18,
19 ar 20 amžiuje, kitaip sakant,
kada visur buvo spausdinamos
knygos, laikraščiai arba žur-
nalai, bet ir tais laikais, kada
dar nebuvo gimęs Kristus, ki-
taip sakant — jau daugiau kaip
prieš du tūkstančius metų. Bū-
tent tokia bendrinė kalba tais
žilosios senovės laikais buvo
sanskritas. Atmenu, kai aš
pats dar buvau jaunas moki-
nys, tad remdamasis iš moky-
tojo gautomis žiniomis ma-
niau, kad tais senais laikais
Indijoje gyveno vadinamieji
sanskritai. Kadangi tų sanskri-
tų kalba esanti panaši į lie-
tuvių kalbą, arba abi kalbos
esančios giminingos, tad daug
kam įdiegė mintį, kad lie-
tuviai esą atkeliavę iš Indijos
prie Baltijos jūros. Žinoma,
iš tokio įsivaizdavimo kartais
gimsta ir savotiškos išvados.
Pav., ir šiais laikais amerik-
nų išleistoje enciklopedijoje (The

American Peoples Encyclope-
dia) apie lietuvių taip pasa-
kyta:

"The Lithuanians probably
crossed from Asia to Europe
about 2000 b. c., settled along
the Black Sea, and gradually
migrated northward until they
reached the Baltic".

Taigi kai kas gali mus pava-
dinti aziatais. Bet paskutiniams
laikais kai kurių mokslininkų
atvirkščiai nurodoma, būtent:
žmonės bėgo ne iš Indijos į
Europą, bet iš Europos į Indi-
ją. Atsimenu, 1921 metais, kai
man teko tada būti Prahoje,
vienas indas, atvykęs iš Indi-
jos, susidomėjęs teiravosi apie
lietuvių ir lietuvių dabarti-
nę kalbą. Ir tarp kitko dar bu-
vo pasakęs, kad tos indų tau-
tos, kurios anksčiau arčiausiai
stovėjo prie vadinamosios san-
skritų kalbos, pagal senoviš-
kus padavimus arba legendas,
esančios atvykusios į Indiją iš
šiaurės vakarų, maždaug iš
tos vietos, kur dabar randasi
Lietuva. Toks legendarinis pa-
sakymas, atrodo, turi dalį ties-
os, nes žiloje senovėje buvę
gamtiniai reiškiniai galėjo
žmones nuvesti į mažiau pa-
vojingas vietas.

Žodžio "sanskritas" prasmė
dabar kitaip aiškinama. Vieni
sako, kad tatai reiškia "dirbti-
nis", "darytinis", subendrin-
tas", "sutvarkytas", ir pana-
šiai. Kiti kiek kitaip aiškina,
būtent: žodis "sanskritas" pa-
žymi žmonių susiejimą, su-
skridimą, suvažiavimą, sąsk-
rydį. Ir tokius tam tikrų žmo-
nių sąskrydžius sušaukdavo
indas Paninis (arba, kaip kiti
sako — Panini), kuris jau

net tais laikais buvo sudaręs
tos bendrinės (arba "dirbti-
nės") kalbos gramatiką. O ta
bendrinė kalba, kuri, rodos,
daugiausia rėmėsi Vedų kal-
bos dialektais, buvo praminta
tųjų "sąskrydininkų" kalba. O
žodis "sąskrydininkas", jei
dažniau imamas vartoti, gali
greitai pavirsti į žodį "sąskry-
das". Taigi toji Paninio sufor-
muotoji kalba buvo tų "sąsk-
krydų" kalba, kuri paskui
buvo pavirtusi literatūrine
kalba. Mūsų kalboje priešdė-
lis "san" parodo susitelkimą,
susiejimą, susiderinimą ir t. t.,
pav.: santarvė, sankrūtis, san-
kalba, sankaba, santrumpa, są-
skriejis ir t. t. Mūsų dabartinė-
je kalboje šis priešdėlis prieš
vienas raides rašomas su no-
sine (są), prieš kitas su raide
m (sam), o dar prieš kitas tie-
siogiai san. Šiais laikais mes
savo kalboje retai vartojame
žodį "skrieti", o dažniau tik
girdime, kai būna kur nors
skautų ar bendrai jaunuolių
"sąskrydis". Jau rečiau teir-
dimi tokie žodžiai: sąskriejis,
skrytis, skriejūnas. Kartais be-
giojančiam vaikui kai kas pa-
sako: "Kur tu skrieji?" O kai-
me būdavo, kai rytais iš vis-
tidės paleidžiamos į lauką
vištos, tad tuojau išgirstama
pastaba: "Žiūrėkit, kaip nu-
džiuges galdys skrieja antink
vištą!"

Vis dėlto gaila, kad mes pa-
tys neturėjom tokių keliamin-
kų, kurie būtų galėję nuodug-
niau iširti tų senovės indų žy-
gius, kurie rūpinosi sanskritų
literatūra ir kitais dalykais.

"NAUJIENOS" KIEKVIENAM
DARBO ŽMOGAUS

DISTRICT SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6430 S. HALSTED ST. • CHICAGO 8, ILL. • CLAYTON 4-0108

District Savings has the right combination for all savings. High earn-
ings, friendly service, and the protection of our strong association with
sound financial condition shown below.

STATEMENT OF CONDITION

June 30th, 1959

OFFICERS

THOMAS S. JANULIS
President
MARY EISEN
Exec. Vice President
JOHN BUDRICK
Vice President
JOSEPH MOZERIS
Secretary
JOHN E. SEPULIS
Treasurer
JOHN T. JANULIS
Asst. Secy.-Treasurer

DIRECTORS

Thomas S. Janulis
John E. Sepulis
John T. Janulis
John Budrick
Frank Diksup
Stanley Stonevich
Joseph M. Mozeris
Mary Eisen
Albert J. Aukers
Joseph H. Stiller
Counsel
Joseph P. Varkala
Auditor

OFFICE HOURS

Mon., Tues., Fri., Sat. — 9 to 4
Thursday — 9 to 8
Wednesday — Closed All Day

ASSETS

First Mortgage Loans on Real Estate.....	\$14,428,670.39
Home Improvement Loans.....	143,090.53
Purchased Real Estate Contracts.....	14,758.59
Investment in Housing and Development Projects.....	337,109.25
Federal Home Loan Bank Stock.....	220,700.00
Cash and U.S. Government Securities.....	3,212,904.00
Other Investments.....	30,000.00
Office Building, Less Depreciation.....	168,767.23
Furniture and Equipment, Less Depreciation.....	32,148.24
Other Assets.....	7,493.50
TOTAL ASSETS.....	\$18,595,641.78

LIABILITIES

Members' Share Accounts.....	\$16,495,777.36
Loans in Process.....	758,810.99
Escrow Advances for Taxes and Insurance.....	68,722.63
Accounts Payable.....	31,322.69
Deferred Credits.....	19,596.97
Specific Reserves.....	2,550.59
General Reserves and Surplus.....	1,218,860.55
TOTAL LIABILITIES.....	\$18,595,641.78

For additional safety your savings account is in-
sured up to \$10,000 by the Federal Savings and
Loan Insurance Corporation. District has the
combination that clicks for your savings.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambl Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavoliënė
Medžiagą siųsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 30 (59)

ATEITIN ŽVELGIANT:

KULTŪRINIAI TIKSLAI

Kultūriniai aktyvai, apie kuriuos jau buvome pradžioje užsiminę (pereitos savaitės *Mūsų Žingsniuose*), pagal savo atliekamas funkcijas savime skirstosi į dvi grupes: kultūros bendruomenininkus ir jos pasauliui perdavėjus. Kultūros bendruomenininkų uždavinys būtų pasverti lietuvių kultūrinius išteklius, atrinkti, kas svarbiausia ir žmogiškai reikšmingiausia, ir bendruomeninti — atseit, skleisti jaunon kardon, dar nesubendruomeninton lietuvių kultūros atžvilgiu, dar nesąmoningon savo pačių dvasios atžvilgiu.

Šio vyksmo tik pradžių gali — ir turi — duoti mokytojai (bei tėvai), nes mokyklos uždavinys yra *ikalti* savosios kultūros pagrindus, o ne išmokyti juos *kritiškai vertinti* universalinėje perspektyvoje. Be to, mūsų mokyklos, ypač parapišės, apamai yra per daug konservatyvios, kad savo mokyto turiniu taptų esmiškai reikšmingos šiandienai kultūrai jautriam žmogui. O tėvų uždavinys yra ne tiek vertybes perduoti, kiek pažadinti joms jautrumą, jų reikalingumo jausmą.

Kritiško vertinimo uždavinį, šiaip priklausantį universitetams, šiandien tenka atlikti akademinėm organizacijom. (Tik maža studentų dalis gali, ir, deja, dar mažesnė nori pasinaudoti Fordhamo universiteto lituanistine programa). *Lietuviškąją profesūros atsakomybę masinėje skalėje šiandien turi akademinė organizacijų vadai.*

Iš to neišplaukia, kad jie turėtų iš tikrųjų visi ir būti profesoriai (profesorai dažniausiai nėra geri organizavimo praktikai: jiems trūksta jautrumo, žmogui ir situacijai, o dažnai, deja, ir vaizduotės). Iš to tačiau išplaukia, kad akademinė organizacijų vadai — arba dar geriau, tam tikri specializuoti jų elementai — turėtų būti nuosekliai, savarankiškai ir kritiškai išstudijavę lietuvių kultūros išteklius ir savo tiesioginiu — ir pagrindiniu — organizacinio darbo uždaviniu suvoktų lietuvių kultūros *kritiškai selektyvų bendruomenininkų* (skleidimą) jaunime.

Iš to taip pat išplaukia, kad tarp konkrečių jaunimo organizacijų uždavinių turėtų būti ir sudarymas tam tikriems savo suinteresuotiems ir kompetentingiems elementams galimybių rimčiau atsidėjus išstudijuoti reikšmingus lietu-

vių kultūros aspektus, kad nereikėtų vėliau apie juos kalbėti "iš kepurės", paviršutiniškai gražbyliaujant ar protestuojant, kaip dažniausiai būna studentų suvažiavimuose, kai užvedama kuri lietuviška tema, arba kalbant didžiai pridulkėjusių kitų, jau įsisenėjusių, autoritetų balsu. Kaip tiksliai, kalbant į jaunimą, reikalingas nuosavas ir šviežias, daug ką perkainuojas žvilgsnis. Bet jo negalima susiformuoti be rimtų studijų, kurioms šiandien akademinės organizacijos, deja, nepadedą, gal tik kai kuriais atvejais pažadindamos tą jautrumo kultūrai impulsą, kurį pažadinti būtų turėjusi būti tėvų pareiga.

Jaunimo organizacijų vadų auklėjimas ar saviavokla turėtų pirmoj eilėje krypti šia, o ne, pavyzdžiui, pirmoje vietoje ideologijos, kaip ateitininkuose, arba metodikos, kaip skautuose, kryptim.*) *Rimto ir savarankiškai kompetentingo kultūros bendruomenininkų aktyvo iš jaunosios kartos išslugdymas yra vienas iš svarbiausių ir sunkiausių lietuviškosios akcijos šiandien uždavinių*: sunkiausių, nes mažai laiko lituanistiškai ugdytis, ir didelė, visur tykojanti pagunda tapti paviršutiniškai "laisvalakio lituanistais", pasižymint čiaisiais, nebalansuotais ir todėl neatsakingais sprendimais. (Tokį pavyzdį dažnai duoda mūsų spaudos ir kultūrinio gyvenimo "pirmūnai", kažkodėl ypač — kultūrinių organizacijų, kaip rašytojų draugijų ir kultūros fondų, pirmininkai).

Antroji kultūrinių aktyvų rūšis — lietuvių kultūros pasauliui perdavėjai. Vyresnėje kartoje, geriau išmokstant anglų kalbos ir įsijaučiant į šio krašto kultūrinio gyvenimo ritmą, tokių aktyvistų atsiranda vis daugiau (Stp. Zobarskas, J. Mekas, A. Landsbergis, tautinė sąjunga A. Olio pirmininkavimo laikais, LNT ir t. t.). Bet studentijoje — išskyrus palyginti negausų ir beveik nebestudentišką *Lituanus* kolektyvą — šių aktyvų kaip ir nematyti. Tėra pa-

*)Kai kur jaunimo organizacijose yra išvyravęs paprotys kiekviename susirinkime turėti paskaitą, bet visiškai nesvarbu, kokia tema. Kokia tik tema pasimaiso, tokia ir griebiam: vieną sykį apie skridimą į stratosferą, kitą — apie Alžyro architektūrą, šienligę, budistų religiją, Nietzsche. Šitoks, jokiais kriterijais netvarkomas eklekticizmas liudija aiškiaus bendruomenės tikslų suvokimo trūkumą ir apamai planingo galvojimo apie ateitį atsisakymą.

vienė, proginė pastanga, dažniausiai pasiliekanči tautinių šokių ar propagandinių brošiūrų — tad daugiau dėl geresnio pasisekimo supramogintos politikos, negu kultūros pastangų — plotmėje.

Atrodytų, kad tokie aktyvai naujoje studentijoje turėtų savime formuotis, jai atsidūrus tarp lietuvių ir amerikiečių kultūrų ir įgijus kultūrinių vertybių perdavimui reikalingų sugebėjimų ir socialinių kontaktų. Ši prielaida tačiau remiasi trimis būtinomis sąlygomis:

(1) kad šioji karta *pažįsta* lietuvių kultūros išteklius — žino, kas vertinga, iš ko rinktis, kas pasauliui perduotina. (Ši sąlyga jaunosios studentijos tik *rečiausiai atvejais* patenkinama. Studentija daugiau pažįsta tai, kas paviršiuje plūduriuoja, ir tai jai intelektualiai bei estetiškai ne visada imponuoja. Atrodo, kad pradeda kartotis aukščiau minėtoji senosios emigracijos antrosios kartos padėtis, kada tuometinės lietuviškos primityvumas kaip tik, galbūt, gyviausio intelekto ir vaizduotės žmones nuo lietuvių bendruomenės atstūmė).

(2) Antroji sąlyga kultūrinių aktyvų formavimuisi jaunijoje kartoje būtų šios kartos didžiavimasis ne tik savo lietuvių ar lietuviška kilme, bet lietuvių *kultūra* specifiskai. (Iš dalies dėl aukščiau nurodytos priežasties ši karta kur kas mažiau didžiujasi lietuvių kultūra, — nes ją nepakankamai pažįsta, — negu pačiu savo lietuviškumu, kuris suvokiamas socialinėje, pramoginėje ir politinėje kovos už Lietuvos laisvę plotmėje dažniau, negu kultūrinėje. "Kultūrinė lietuviybė" dažnai tikrovėje tampa tikrai rezidualine sąvoka: ji turi tik primityvių prisiminimų, bet ne dinamiškų, dvasių neraminančių ir uždegančių vertybių, formų ir impulsų turinį).

(3) Trečioji sąlyga, kurią mūsiškė prielaida suponuoja, yra jaunosios kartos *aktyvumas* savo iniciatyva griebtis stambesnių lietuvių kultūros pasauliui perdavimo žygių. (Tačiau jaunoji studentija kaip tik stokoja iniciatyvos, ypač visuomeniniams darbams. Dėl to ir jaunimo organizacijoms tenka metai iš metų tiems patiems žmonėms vadovauti: net ir stengiantis kitais vadžias perduoti, neatsiranda, kas jas paimtų. Pirmininkysčių, net pačioje Studentų Sąjungoje, stačiai kratomasi. Čia reikia charakterio ugdymo apamai, jau nebe vien lietuviškoje plotmėje).

Kad jaunijoje kartoje išaugtų stiprus lietuvių kultūros pasauliui perdavėjų aktyvas, reikia dviejų dalykų. Pirmas, išslugdinti *pažangų kultūros bendruomenininkų aktyvą*, kuris jaunąją kartą supažindintų su pačiais reikšmingiausiais lietuvių kultūros iš-

tekliais. Laikui bėgant ir išėjimoje tebegyvenant, žymi bendruomenininkų aktyvo dalis savime taps ir lietuvių kultūros pasauliui perdavėjais; šio aktyvo buvimas yra sąlyga, kurią reikia pirmiau išpildyti, negu galima pradėti pasauliui lietuvių kultūrą perduoti. Bet tiek patsai šių aktyvų išsiugdymas, tiek sėkmingas jų uždavinio pildymas reikalauja naujų ir efektyvesnių *metodų* lietuvių kultūros skleidime jaunesnei kartai.

Antra, reikia jaunijoje kartoje pažadinti užmirštąsias *dorybes*: savarankišką iniciatyvą, asmeninio išpareigojimo atsakomumą, organizacinį veržlumą ir skaisčią žmogiško entuziazmo tikėjimo kūrybos prasmė liepsną. Tai tegali padaryti tik žmogus kontakte su žmogumi. Dar daugiau: tik žmogus, kurio vardas ir veidas nenublunka ir tada, kai su juo kasdien susitinkama.

X.

IŠ VISŲ KRAŠTŲ

Studijų savaitpradis — nes, deja, ne savaitgalis — bus Tabor Farmoje, rugsėjo 8-10 dd. Studijų ir — platesnio intelektualinio polėkio, gausesnio vaizduotės — gyvenimo. Programa: nuo jaunimo būklės dvdešimtojo amžiaus pasaulyje iki veiklos klaidų, kurias patys padarėme... Studijinę programą ruošia, plačiai taškydamiesi praikaitu ir mintimis, Vanda Gegevičiūtė ir Gabrielius Gedvila. Dr. Henrikas Nagys paruos literatūrinės dalies dalį. Michigano valstybės policija, tikėdamasi gausaus studentų antplūdžio, jau taisosi su ypatingu budrumu gaudyti skubanciuosius.

Visuotinio suvažiavimo, įvykstančio rugsėjo 11-13 dd. ten pat, vyriausiu lauzavedžiu pakviestas, skautuose tas pareigas gerai išmokęs, Bronius Juodelis. Filisterių veiklos sekcijai vadovaus chigagietis Algimantas Kėželis, o studentų sekcijai vadovauti kviečiamas newyorkietis pirmininkas Anatolijus Butas.

New Yorko skyriaus susirinkime diskutuotas "Mūsų Žingsniuose" spausdintas straipsnis apie jaunosios kartos ideologiją, o Aleksandras Iljasevičius trumpai referavo IX akademikų skautų stovyklą, kontrastuodamas anų metodus bei turinį su santariečių.

"Studentų gyvenimas" pasirodė Vieniybės laikraštyje. Tai būsiąs rytinių pakraščių studentų leidžiamas santariečių spaudos organas. Įvadniam straipsnyje puolami studentiški skyriai, kurių lygis per "aukštas ir nuobodžiai santūrus", bet kartu pasakoma, jog "skyriai, kurių lygis yra gimnazistiškas, ne tik nepasiekia eilinio studento: kaip kiekvienos kartos, taip ir šių dienų studentija viduje yra intelektualiniai turtingesnė, negu iš paviršiaus atrodo." Pabaigoje vyresniajai kartai taip pat patariama "ši skyrių paskaityti", nes kitaip būsią ne-

(Tęsinys 5-me pusl.)

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

gera. Skyrių redaguoja *Anatolijus Butas, Rimas Kalvaitis, Liūtas Mockūnas ir Sigitas Novickis*.

Apygardinę išvyką rengia rytinių pakraščių studentai santariečiai rugpiūčio 29-30 dd. Port Jervis, N. Y. YMCA stovyklavietėje.

Jonas Vigelis, Philadelphiajos skyriaus vicepirmininkas, išvyko atlikti karinės prieveilės.

Siai iškilmingai progai susivienijusios, abi vasarinės Chicago santariečių sekcijos liepos 22 d. išklause Birutės Vaitkinaitės — Nagienės pašnekesio apie šokį — meninės išraiškos formą. Vaizdingai atgimė visa meninio šokio eiseną per istoriją — nuo liaudies šokių, per nuobodžiaujančių karalių didelėmis pastangomis gimdomą klasikinę baletą ligi Izadoros Duncan aistringą išraiškos šokio. Diskusijos šokio istoriją surišo su kitomis — ekonominėmis, politinėmis, ideologinėmis — kultūros istorijos apraiškomis.

Kultūrinėje iškyloje, į kurią buvo išsidanginę liepos 25-26 dd. Chicago santariečiai, Dr. Henrikas Nagys kalbėjo apie literatūrą ir gyvenimą. Tamsiame vakariniame kambaryje poetas Henrikas Nagys buvo kaip liepsnojantis laužas, apie kurį susėdę, lakaus žodžio buvo pagauti visi susirinkusieji. Poezija išplaukianti iš troškimo kalbėti savo artimui. Poetas ieško žodžių už kitus, kurių jie patys nesuranda. Pati didžiausioji literatūros paskirtis: nuolat verst žmogų apsispręsti. Literatūra rodo tautų kilimo ženklus, ji labiausiai atspindinti ir tautos smukimą.

Ispūdingiausias buvo Henrikas Nagys, kai kalbėjo apie savo poetinį credo ir kai Vytauto Mačernio, Juozo Kėkšto, Putino, Alfonso Nykos — Nilūno ir Marijaus Katiliškio kūrinių ištraukomis iliustravo savo mintį apie neapsakomą rašytojo santykio su gyvenimu formų gausą. — Išvykos dalyviai pasiuntė prezidentui padėkos pareiškimą už Pavergtųjų Tautų Savaitės paskelbimą. — Union Pier miestelio vasarvietės šeiminkai pp. Lengvinai buvo pasirūpinę vėsių saulėtu oru, o Narimantas Macevičius — kažkokia pasiutiska įvairių tautų muzika, po lietuviško — su Ramojum Vaičiu — lauzo vasarvietės rūsyje atskleidusia tarptautinius horizontus.

Provizoriškai sutarta toje pačioje vietoje rugpiūčio 15-16 dd. šaukti filisterių darbo konferenciją. Apie tai dar bus pranešta tiksliai ir viešai.

Ramojus Vaitys grįžo gyvas iš Europos ir Afrikos. Lankešis tarp kita ko ir Vasario 16 gimnazijoje, kuriai paliko nemažą auką: ji skaudžiai reikalinga turtingesniuose kraštuose įsikūrusių lietuvių paramos.

Hamilton, Ont. (Kanadoje) įsisteigusi lietuviškų knygų leidykla "Rūta", vadovaujama Pr. Enskaičio, užsibrėžė išleisti seriją lietuviškų knygų.

Norint pakelti lietuviškosios knygos tiražą, išleisimų knygų kainos nustatomos kuožemiausios — po vieną dolerį už knygą. Šitokios kainos taikomos tiems, kurie iš anksto jas užsisakys leidykloje, narsi savo adresu. Išėjusioji iš spaudos knyga bus pasiūsta pagal nurodytą adresą, o atsiskaitoma — knygą gavus.

Knygų rinkoj knygos bus žymiai brangesnės.

Pirmosios trys knygos, kurių apibūdinimas paduodamas kiek žemiau, išeis iš spaudos dar šiais metais:

Stasius Būdavas "RŪSTI SIENA" — knyga vaizduoja desperatiškai atkaklią kovą pačiame Prūsų pasienyje. Anų laikų knygnešiai su fantastiku veržlumu, drąsa ir gudrumu meta į caro okupuotąją Lietuvą šviesos ir laisvės sprogmenis — uždraustą lotynų raidėmis spaudą. Lietuviai ir žandarai čia imasi žūt — būt įniršimo dvasioje, prieidami vieni ir kiti net prie drastiškų priemonių. Apsysaka įspūdingai užsklendžiama mūsų patriotinės liaudies laimėjimu ir eksplozija: savotišku būdu ir užsidegimu sunaikinama pasienio pravoslavijos tvirtovė, ką tiktai įkurta ištremto lietuvių sodyboje. Autorius į knygnešių problemą pažiūrėjo iš naujo istorinio ir psichologinio taško, kuris skaitytoją iš karto užintriguoja ir pririša.

Pranas Enskaitis "AUDRA EINA" — knygos turinys apima 1939 - 1940 dešimtmetį. Paraštėje sakoma: "Atsiminimų pynė iš praslinkusių skaudžių, audros sukuriuose praleistų, dienų". Gražioje literatūrinėje formoje paliečiama rūsų ir vokiečių okupacijos, repatrijavimas ir gyvenimas repatrijantų Vokietijoje, stovyklinis gyvenimas ir emigravimas. Daug vaizdų ir pergyvenimų, daug veikėjų charakterių, bet viskas bazuojama vienoje lietuviškoje šeimoje. Tai ne vien tik gražus pasiskaitymas, bet lyg ir istorinis dokumentas, nes šiais klausimais taip maža literatūros lietuvių kalboj.

Pranas Alšėnas "MAŽI ŽODŽIAI" — benamio minčių mozaika. Su Prof. Dr. A. Ramūno pratartimi.

Tai, atrodytų, tartum naujo stiliaus knyga. Vienok — ji tokia nėra. Tos knygos žanras — kartu ir naujas, kartu ir senas, tačiau visad šviežias, nesenstantis. Jos autorius į knygą sudėjęs visą eilę rašinių įvairiausiomis temomis. Vieni tų rašinių persunkti sutryptos tremtinio širdies aimana, priešui atėmus iš jo brangiausį turtą — Tėvynę, kiti — kupini vilties, pasiryžimo ir šauksmo į pasaulį ir laisvąjį žmogų, trečiuose rašiniuose — rašoma apie Tėvynę, Laisvę, Šeimą,

Trys naujos knygos

Tautines tradicijas, Lietuvių kalbą, Tautos šventoves ir t. t. Tai tikrai — Mazi žodžiai apie didelius dalykus.

Spaustuovės adresas: Ruta, Printing Co., Napier St., Hamilton, Ont. Canada.

A.

Vilainis — šidlauskas ištesėjo

Jo "Istorinės Lietuvos Albumas" jau gimė ir tai yra "whale of a book", sveria lygiai 4 svarus, yra 12¼ colių ilgumo ir daugiau kaip 9½ colio plotumo, 272 puslapiai storumo, visa gero kalkinio popieriaus, pilna prirankiota senosios Lietuvos istorijos vaizdų iš karalių ir kunigaikščių gyvenimo, karų, marų ir kitokių istorinių nuotykių ir labai daug paveikslų iš Lietuvos architektūros, pradedant piliakalniais, baigiant Vilniaus miesto ir įvairių pilių, dvarų ir rūmų nuotraukomis iš visos Lietuvos. Paties leidėjo Vilainio lietuviška ir angliška įžanga "Trumpas žvilgsnis į Lietuvos praeitį" - A. Short Glance into the Past of Lithuania ir

ištisi 43 dideli puslapiai "Pastabų prie įdėtų paveikslų". Pasisrašo: Redaktorius A. Vilainis — šidlauskas, techninis redaktorius Vytautas Buzikas, Tiražas 800 egz. "Perspausdinti draudžiama". Reikia laukti, kad ilgai neteks laukti, kol atsilieps tuose dalykuose nusimanantieji. Tuo tarpu malonu konstatuoti, kad Vilainis ir šį kartą ištesėjo!

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.

1 dol. 25 ct. val. — privačios

VERTIMAI • PILIETYBĖ • LAIŠKAI

Kairio knyga LIETUVA BUDŲ

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Solistė Lione JODIS - MATHEWS

Rūtos chorui palydinti yra įdainavusi eilę lietuviškų dainų high fidelity plokštelėje — "Dainos iš Lietuvos".

Galima gauti kiekvienoje lietuviškoje radijo stotyje arba siunčiant užsakymus adresu:

ALEX MATHEWS,
256 Union Avenue,
Brooklyn, N. Y.

Albumo kaina \$4.98.

Krautuvėms siunčiame platiniui, duodame didelę nuolaidą.

Lione Jodis - Mathews

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

8039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAL

Taisome keliamas duris	Atliekam cemento darbus
Dedam pamatus	Tuckpointing
Pakeliam namą	Plasteriavimas
Atnaujinam priešakį	Nutašom akmenis
Įtaisom kambarius	Dengiam stogą, sienas
pastogėje	Įvedam šilumą, vandenį,
Kambarius rūsyje	Vonias ir virtuves
Pristatom kambarius	Elektros laidus.

25 metų patyrimas. Žemos kainos. Darbas geriausiai atliekamas. FHA finansavimas. Nereikalingi įmokėjimai. Turim apsaugą, apdraudą.

PRANAS SALEMONAVIČIUS KONTRAKTORIUS

504 WEST 33rd STREET (netoli Normal Ave.)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

— Nes vištieki niekas netikės, — atsako jis pamiai, ir jo balse nėra nė mažiausio kartelio. Paskui jis vėl prikemša pypkę ir užsako trigubą skotų degtinės porciją.

Visi tyli, niekas nedrįsta prieštarauti garbingam džentelmeni. Dabar jis gali pasakoti nebijodamas, kad ji pertrauks.

— Ne, — susimąstęs sako jis, — jei kas nors papasakotų man šitokią istoriją, tai aš nepatikėčiau. O vis dėlto tai — faktas! Aš sėdėjau nuo pat pietų iki vakaro ir absoliučiai nieko nepagavau. Žinoma, pusšimčio meškerių ir poros dešimčių lydekaičių nėra ko skaityti. Aš jau buvau nusprendęs, jog nepašimoka meškėti, bet staiga pajutau, kad kažkas smarkiai truktelėjo meškere. Aš maniau, kad tai kokia smulkutė žuvytė, ir patraukiau meškere. Jūs galite mane pakarti, bet meškerykštė — nė iš vietos! Praėjo pusvalandis — pusvalandis, tamsta, — iki man pasisekė susidoroti, ir aš vis maniau, kad meškerykštė luš. Pagaliau aš išvitkau iki busių žuvį ir, kaip jūs manote, kas buvo šita žuvis? Erškėtas! Keturiasdešimt svarų erškėtas! Pasigavo ant kabliuko, tamsta! Taigi, tamsta, aš suprantu, jog esi nustebeš!... Šeimininke, prašau dar trigubą skotiškos porciją!

Čia jis pradeda pasakoti, kaip visi buvo nustebe ir ką pasakė žmona, kai jis parėjo, ir ką pagalvojo Džo Bagglaz.

Aš paklausiau vieną viešbučio savininką, ar neįsitiutina jo kartais visos šios meškerytojų pasakos. Jis atsakė:

— Ne, tamsta, ne! Iš pradžių aš jų klausiausi, kaip kvailys, bet dabar — Dieve mano! Juk mudu su žmona girdime visa tai nuo ryto iki vakaro! Šuo ir kariamąs prapanta, ar ne?

Aš pažinojau vieną jaunuolį, labai padorų berniuką. Pradėjęs žuvauti ir tapęs aistringiu meškerytoju, jis nutarė niekad nedidinti savo grobio daugiau, kaip dvidešimt penkais procentais.

— Kai aš pagausiu keturiasdešimt žuvų, — pasakė jis, — aš sakysiu, kad pagavau penkiasdešimt ir t. t. Bet daugiau aš nedidinsiu savo grobio, nes melas — nuodėmė.

Tačiau buvo aišku, kad dvidešimt penkių procentų nepakanka. Iš tikro, didžiausias jo grobis buvo trys žuvys, o prie trijų pridėti dvidešimt penkis procentus jokiū būdu negalima, bent tada, kai tai liečia žuvis.

Jam teko padidinti procentus iki trisdešimt trijų ir vienos trečiosios, bet to neužteko, nes kartais jis pagaudavo tik vieną arba dvi. Tada, norėdamas suprastinti visą reikalą, jis nutarė dvigubinti pagautų žuvų skaičių.

Per du mėnesius jis elgėsi pagal šią sistemą, bet vėliau nusivylė ja. Niekas netikėjo,

kad jis tik padvigubina grobį, ir jo reputacija visiškai nusmuko, nes toks nuosaikumas buvo nepriimtinas kitiems meškerytojams. Kai jis pagaudavo tris mažytes žuvytes ir įtikinėjo visus, jog pagavo šešias, jo širdis degė pavydu, nes kitas, pagavęs tik vieną, pasakojo visiems, jog pagavo dvidešimt.

Pagaliau jis sudarė pats su savimi sutartį, kurią šventai ištesėjo: kiekviena pagauta žuvytė reikė dešimt, o be to, viena dešimtis būdavo pridėdama pradžia. Pavyzdžiui, jei jis iš viso nieko nepagaudavo, tai gaudavo, jog pagavo dešimt. Dešimt — tai buvo mažiausias grobis, galimas veikiant šitokiai sistemai, tai buvo tos sistemos pagrindas. O jei berniukščiui pavykdavo atsitiktinai pagauti vieną žuvytę, tai jis sakė, jog pagavo dvidešimt, dvi žuvytės galiojo, kaip trisdešimt, trys — kaip keturiasdešimt ir t. t.

Ši sistema buvo tiek paprasta ir patogi, jog imta galvoti apie tai, ar nebūtų gera, kad visa meškerytojų gauja pradėtų ją taikyti. Iš tikro, prieš porą metų Temzos meškerytojų draugijos komitetas patarė visiems naudotis šia sistema, bet seniausieji draugijos nariai pasipriešino, sakydami, kad, nors pati idėja neblogo, bet daugiklį reiktų dvigubai padidinti ir kiekvieną žuvį skaityti, kaip dvidešimt.

Jei jūs kada nors turėsite laiko vakare, tai užsukite į kokią nors nedidelę smulkę prie upės ir išsirinkite patogią vielę prie baro. Jūs tikrai sutiksime ten porą įgudusių meškerytojų, kurie privers jus per pusvalandį praryti tiek meškerytojiškų istorijų, kad jums visą mėnesį skaudės pilvą.

Mes gyvenome Stritley jau dvi dienas, kai Harry dingo nežinia kur ir paliko Jurgį, mane ir šunį mūsų pačių likimui. Harry nuėjo skustis, grįžo, lygiai keturiasdešimt minučių šveitė batus, išėjo, ir mes jo po to jau nebematėme. Taigi mes trys — Jurgis, aš ir šuo — išėjome vakare pasivaikščioti ir grįždami užsukome į nedidelį viešbutuką, kur nutarėme pasilsėti, užkasti ir t. t.

Mes įėjome į svečių kambarį ir atsėdome. Ten buvo kažkoks senis, kuris rūkė molinę pypkę, ir mes, žinoma, pradėjome šnekučiuoti.

Jis pranešė mums, jog šiandien buvo graži diena, o mes jam — jog ir vakar buvo graži diena; po to mes visi trys pranešėme vienas kitam, jog taip pat ryt bus, tur būt, graži diena. Jurgis, be to, pasakė, kad derlius, tur būt, šiemet bus puikus.

Po to paaiškėjo, jog mes apsistojomė čia tik pravažiudami ir kad ryt rytą vyksime toliau. Po to mes nutilome, ir mūsų akys ėmė klaidžioti po kambarį. Pagaliau jos pamatė dulkiną, senovišką stiklinę

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 1, 1959

spintelę, prikaltą prie sienos virš židinio lentynos. Spintelėje buvo graži upėtakio iškamša. Šitas upėtakis tikrai užhipnotizavo mane: jis buvo baisaus dydžio. Tiesą pasakius, aš pradžioje maniau, kad tai delfinas.

— Aha! — tarė džentelmenas, pastebėjęs mano žvilgsnio kryptį. — Puikus daiktas, ar ne tiesa?

— Tikrai nepaprastas, — vos galėjau ištartį, o Jurgis paklausė senį, kiek jo nuomone sveria tas upėtakis.

— Aštuoniolika svarų ir šešias uncijas, — atsakė mūsų bičiulis ir atsistojęs nuėmė nuo kabyklų savo apsiaustą. — Taigi, tęsė jis, — ateinančio mėnesio trečiąją dieną sukanaka lygiai šešiolika metų nuo tos dienos, kai aš sugavau šią žuvį. Man papasakojo, kad ji iš kažin kur atsirado mūsų upėje ir aš nutariau ją pagauti. Ir juk pagavau! Iš tikro, šiais laikais rasite nedaug šitokio dydžio upėtakių. Labos nakties, džentelmenai, labos nakties!

Čia jis išėjo, ir mes likome vieni. Mes negalėjome atitraukti akių nuo upėtakio. Tai buvo iš tikro nepaprastas upėtakis. Mes vis dar žiūrėjome į jį, kai prie viešbučio sustojo vežimas. Netrukus vežikas įėjo į kambarį, nešdamas rankoje stiklą alaus. Jis taip pat ėmė žiūrėti į upėtakį.

— Stambus upėtakis, ar ne? — tarė Jurgis, kreipdamas į vežiką.

— Ką jau čia bekalbėti! Ne mažas! atsakė vežikas. Jis gurkstelėjo alaus ir tarė:

— Jūsų, tur būt, čia nebuvo, kai buvo pagautas šis upėtakis?

— Ne, nebuvo, — atsakė mes. Mes čia sustojome pravažiudami.

Ak, šitaip! pasakė vežikas, — tada, žinoma, visa tai įvyko, kai jūsų čia nebuvo. Aš pagavau šį upėtakį prieš penkeris metus.

— Tad, vadinsasi, tamsta jį pagavai? — paklausiau aš.

— Taip, tamsta, — atsakė mūsų kalbusis bičiulis, — aš pagavau jį kažkada penktadienį, kiek žemiau tos vietos, kur kadaise buvo tvenkinys. Ir juk pagavau ant musės, štai kas stebėtina! Aė norėjau pagauti porą lydekaičių, o apie upėtakį net ir nesvajojau. Lai aš būsiu prakeiktas, jei nebuvo taip! Kai aš pamačiau, kad užsikabino šitas milžinas, aš beveik numiriau! Juk jis sveria šiaip ar taip dvidešimt šešis svarus! Labos nakties, džentelmenai, labos nakties!

Netrukus atėjo trečias svečias ir papasakojo, kaip jis pagavo šį upėtakį kadaise anksti rytą ant aukšlės. Jis išėjo, o po jo atvyko flegmatikas džentelmenas ir iškilmingai atsėdė prie lango.

Pradžioje visi tylėjo. Paskui Jurgis paklausė naujo ateivio:

— Dovanok, tamsta, aš tikiuosi, kad tamsta nesupyksi dėl mūsų drąsumo, bet mudu su mano draugu čia visai sve-

timi ir būtume tamstai labai dėkingi, jei tamsta papasakotum mums, kaip tamstai pavyko pagauti šitą upėtakį...

— O kas jums pasakė, kad aš pagavau šitą upėtakį? — nustebo svečias.

Mes atsakėme, jog mes instinktyviai pajutome, kad tai jo žygdarbis.

— Iš tikro, nuostabus įvykis! — nusijuokė džentelmenas, — visai nuostabus, nes jūs tikrai atspėjote! Iš tikro, aš jį pagavau. Reikia stebėtis, kokiū būdu jūs tai pajutote! Ne, tai iš tikro stebuklas!

Įsismaginęs jis papasakojo mums, kad jam teko pusę valandos traukti iš upės šį upėtakį, be to, lūžo meškerykštė. Jis pasakė, kad parėjęs pasvėrė upėtakį labai rūpestingai ir nustatė visai tikslų svorį: trisdešimt keturi svarai.

Jis irgi nuėjo savo keliais, o pas mus užsuko viešbučio savininkas. Mes papasakojome visus upėtakio pagavimo variantus. Jis buvo sužavėtas ir ko nemirė iš juoko.

— Nejaugi Džimas Beitsas ir Džo Magglz ir Džons ir senis Billy Monders įtikinėjo jus, kad jie pagavo šitą žuvį? Cha — cha — cha! Kad juos kur! — juokėsi mūsų gerasis šeimininkas. — Jei kuris nors iš jų būtų pagavęs tokią žuvį, tai argi jis būtų leidęs man tąja iškamša papuošti mano kambarį? Ne, ne! Cha — cha — cha!

Čia jis papasakojo mums tikrąją šio upėtakio istoriją. Pasirodo, jis pagavo jį pats, prieš daug metų, kai buvo dar visai jaunas berniukštis. Jokio meno nereikėjo: tai buvo laimė, kuri kartais lydi berniuką, susigundžiusį saulėta diena ir pabėgusį iš mokyklos tikslu pasėdėti prie upės su meškere, padaryta iš virvagalio, prišto prie ilgos rykštės.

Jis papasakojo mums, kaip parvilko šį upėtakį namo ir kaip upėtakis išgelbėjo jį nuo nusipelnęto gavimo į kailį. Pats mokytojas pripažino, kad šitoks upėtakis yra vertas visų keturių aritmetikos veiksmų kartu su triskaite taisykle.

Čia šeimininką kažkas iškvietė, o mudu su Jurgiu įbedėme akis į nepaprastą žuvį.

Iš tiesų, tai buvo nuostabus upėtakis. Juo ilgiau mes į jį žiūrėjome, juo labiau žavėjome.

Jurgis buvo lyg užburtas: jis užsiriogino ant kėdės atramos, kad galėtų geriau įsižiūrėti į šį stebuklą.

Staiga kėdė susvyravo... Jurgis, norėdamas išlaikyti pusiausvyrą, mėšlungiškai įkibo į spintelę, kurioje buvo upėtakis. Spintelė su triukšmu krito ant grindų, po jos — kėdė, paskutinis — pats Jurgis.

— Ar žuvis nenukentėjo? — surikau aš siaubo apimtas, šokdamas prie Jurgio.

— Tikiuosi, kad ne, — atsakė Jurgis, atsargiai keldamasis ir dairydamasis.

Bet jis klyčo. Upėtakis gulėjo ant grindų, subyrėjęs į

(Tęsinys 7-me psl.)

Petro Mačinsko Atsiminimai

(Tęsinys)

Teismas tą dieną jų ginčo neišsprendęs, byla atidėjo spręsti dar kitam kartui. Kad liūdininkai ateityje dar geriau liudytų, tai vienas ir kitas, atskirose karčiamose, bevašindami savo liūdininkus, patys taip nusivašino, kad išėję iš karčiamų susitiko gatvėje ir susipešė. Kilo triukšmas, afsirado policija ir abu kaipo girtus uždare valsčiaus areštan vienoje kameroje. Tai gi, kas dėjosi toje kameroje, aš ir norėjau scenoje parodyti. Pradžioje ten jie barėsi, koliojosi, kiekvienas įrodinėjo savo teisę į tąją marką ir kai įdūkę pradėjo rėkdami vienas kitą mušti, atsirasdavo areštines sargas ir juos numalšines pasišalindavo. Tai kartojosi keletą kartų. Galop pavargo ir nusiramino. Vienas turėjo tik tabako, o kitas dešros su duona, bet neturėjo ko rūkyti. Abu išalkę, norėjo valgyti ir rūkyti. Vienas valgė, o kitas rūkė. Pagailo vienam kito, pagalvojo, kad kadaise buvo geri kaimynai ir kad dėl, nieku vertos, markos jau tiek metų bylinėjasi, baigia subankrutuoti, pasižiūrėjo vienas į kitą, nusišypsojo ir pradėjo dalintis dešra ir tabaku. Susitaikė, pasibučiavo, nutarė toliau nebesibylinėti ir marka vėl naudotis drauge.

Prašvito ir iš areštines juos paleido. Tuo ir baigėsi vaidinimas. Vieną iš tų ūkininkų pasėmiam suvaidinti aš. Bet kitą ūkininką ir valsčiaus areštines sargą nė vienas iš policijos pareigūnų suvaidinti netiko, nors išbandžiau iš jų nevieną. Žinojau, kad Alytaus apskrities mokyklų inspektorium yra mano pažįstamas, buvęs Juozo Vaičkaus teatro aktorius Venclauskas. Paprašiau jį suvaidinti antrą ūkininką. Sutiko. Betgi sargui suvaidinti žmogaus taip ir negalėjau surasti. Sužinojęs mano rūpestį, Alytaus miesto policijos nuovados viršininkas Tamulionis man ir sako:

— Žinote, čia Alytun Raseinių apskrities komendanto nutarimu yra atitremtas pilietis Chadaravičius ir laikomas policijos priežiūroje, kaip įtartas priklausymu slaptai priešvalstybinei komunistų organizacijai. Žmogus išsilavinęs, mokytas. Turėdamas laisvo laiko mano raštinėje, tvarko archyvą. Aš su juo išsikalbėjau, ir jis pasipasakojo, kad mėgstas teatrą ir Raseiniuose daug kartų yra vaidinęs. Pakalbėkite su juo, gal jis sutiktų tą sargą rolę suvaidinti.

— Gerai, tuojau iškvieskite jį.

Kai jis atėjo, papasakojau reikalą. Jis mielai sutiko ir tą patį dieną jau dalyvavo repeticijoje. Na, ką ir kalbėti... Puikiai tiko tai rolei, ir aš jau džiaugiausi, kad tą veikaliuką suvaidinsime gerai. Iki šven-

tės liko tik trys dienos. Stai ga kviečia mane savo kabinetan apskrities viršininkas. Nuėinu, ogi ten dar sėdi Alytaus apskrities komendantas pulk. Vimeris. Kai pradės abu mane barti. Girdi, kaip aš išdrįsau pakviesti policijos šventės programoje dalyvauti komunistų Chadaravičių, laikomą policijos priežiūroje! Labiausiai puolė komendantas ir reikalavo būtinai jį pakeisti kitu. Aš aiškinau, kad iš policijos pareigūnų tarpo nė vienas tai rolei netinka ir, negalėdamas surasti tam reikalui tinkamo žmogaus, pasikviečiau Chadaravičių, kuris puikiausiai tiko tai rolei. Kad jis yra policijos priežiūroje tik kaip įtartas priklausymu slaptai komunistų organizacijai, aš žinau. Nieko čia blogo aš nerandu, kad jis negalėtų policijos šventės programoje dalyvauti. Mano supratimu, įtariamais tai dar nėra įrodymas. Jis gali būti ir visai nekaltas. Be to, jis yra laisvas, ką nori, gali dirbti, tik vieną kartą į savaitę privalo registruotis policijos nuovados raštinėje ir be leidimo nuovados viršininko negali pasišalinti iš Alytaus miesto ribų. Beliko per trumpas laikas tai rolei paruošti kitą ir, tai turėdamas galvoje, aš nesutinku jo keisti. Jeigu Jūs tai padaryti man įsakote, tai aš pareiškiu, kad to vaidinimo nebus.

Apskrities viršininkas nusileido ir sutiko, kad jis vaidintų, tik komendantas pasakė, kad dėl to padarysiąs reikalingų žygių.

Chadaravičius vaidino. Veikaliukas gerai suvaidintas, visiems patiko. Chadaravičiui pasiskundus, policijos priežiūrai jam buvo nuimta. Chadaravičius apsigyveno Kaune, ten labai gerai baigė prie teatro dramatos studiją, buvo priimtas į Valstybinį teatrą ir greitai laiku buvo paaukštintas į pirmos eilės aktorius.

Kas atsitiko II rajone po 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo?

Kad yra rengiamas Kaune perversmas, mes II rajono pasienio policijos pareigūnai nieko neįėjome ir nežinojome.

Tik gruodžio 17 rytą apskrities viršininkas telefonu mane painformavo, kad Kaune karininkai įvykdė vyriausybės perversmą, kad sudaryta nauja vyriausybė, paleistas seimas. Painformavo, kas yra prezidentas ir kokie ministrai. Įsakė klausyti naujos vyriausybės. Apie tai painformavau visus rajono policininkus. Rytojaus dieną buvo gauta nuo apskrities viršininko telefonograma, kurioje pranešta, kad tas miegalis ir Paplauskas rekomenduotas policininkas tu-

ri būti atleisti iš tarnybos. Tas miegalis, atidavęs ginklą, tuojau iš rajono ribų pasišalino, o antrasis su žmona vakare atėjo į mano buveinę ir nusiėmęs nusiskundė dėl savo beviltiškos padėties. Jis pasakojė:

— Aš buvau laimingas gavęs pasienio policininko tarnybą. Nors aš turiu didelę šeimą — žmoną ir penkis vaikus, bet gaunamos algos mums pilnai pakako. Prieš tai aš tarnavau viename dvare už kumetį. Darbas sunkus. Vasarą reikėjo dirbti nuo saulės užtekėjimo iki nusileidimo. Atlyginimas menkas, vos galėjome su šeima išsimaitinti. Dabar, kai atleido iš pasienio policininko tarnybos, vargiai tą kumecio vietą begausiu ir nebežinau, kur man reikės pasidėli. Atrodo, aš policininko pareigose buvau rūpestingas, pildžiau visus savo sargybos viršininko paliepimus ir per visą tarnybos laiką negavau jokio įspėjimo ar papeikimo. Prašau tamstą mane užstoti ir palikti toje tarnyboje.

Pagailo man to vyro. Tikrai jis buvo pavyzdingas policininkas, jokia politika neužsiėmė ir su visais gražiai sugyveno. Aš jam pasakiau:

— Gerai, tu niekur neišvažiuok ir lauk. Aš rytoj važiuoju Alytun ir, jeigu man pavyks, gal prikalsiu viršininkus jus palikti tarnyboje.

(Bus daugiau.)

"NAUJIENOS" KIEKVIENŲ DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIULIS.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS

LYGINIMAS, DAZYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDŽIAI: KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. Šeštadienį iki 12 val. dieną, sekmadienį uždaryta.
1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136
M. ČESAS

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimai šitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Daug tūkstančių klientų lietuvių — tai geriausia mums rekomendacija.

Paimam siuntinius iš namų

Nemokamai GREIČIAUSIAS PRISTATYMAS!
vieta

automobiliams

Apžiūrėkite mūsų puikių prekių rinkinį labai žemomis kainomis.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE STREET Phone: WABASH 2-9354

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

tūkstantį šūkių, — aš pasakiau "j tūkstantį", bet labai galimas daiktas, jog jų buvo tik devyni šimtai — aš jų neskaitečiau.

Mes buvome nustebę, nes negalėjome suprasti, kokių būdu upėtakio iškamša galėjo subyrėti tokiomis smulkionėmis sukėmis...

Visa tai iš tikrųjų būtų buvę labai keista ir nesuprantama, jei tai būtų buvus tikra iškamša. Bet iškamšos nebuvo.

Upėtakis buvo iš gipso.

BUDRIKO BALDŲ PREKYBA

3241 So. Halsted Street

PREKIŲ ATSARGŲ UŽ \$300,000. Išpardavimas puse kainos.

3 gabalų miegamojo setas \$88; 2-ju gabalų gyven. kambario setas \$88; 7 gabalų valg. kambario setas \$118; 5 gabalų virtuvinis setas \$28; 3 gab. svečių kambario dalinis setas \$118. Mes turime ir kitokių setų svečių kambariams, dalinių setų, miegamiesiems setų, valgomiesiems setų ligi \$500. Atskiros kėdės po \$19; Hollywood lovos \$38; 9x12 linoleumai \$4; 9x12 kilimai \$28; elektrinės siuvamos mašinos \$38; Hi-Fi fonografi \$28; 17 col. portatyvinės TV \$88; 21 col. TV \$88. Lengvi išmokėjimai.

Atdara kasdien iki 6:00 val. vak., pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9:00 val. vak., vasaros metu sekmadieniais uždaryta.

Televizijai pataisyti skambinkite CALUMET 5-7237

Budriko programa iš radijos stoties WHFC, 1450 kil. kas sekmadienį nuo 2:15 val. popiet, tęsiasi 45 minutes. Pasiklauskite!

MAISTAS IŠ ALGIŲ

Algės yra mikroskopiškos vandens žolytės, kurių yra "pilni" okeanai, prūdai ir bet kokie vandenys. Kai jų prisiveisia daug, matome savo akimis vandenį žaliuojant. Tai tos mikroskopinės žolelės — algės — yra atėties maistas keleriopai padaugėjusiai žmonijai.

Rašo, kad pirmiausia su al-

gėmis bandymus pradėjo vokiečiai Essene. Jie iškasė ilgą grabes, išliejo dugną ir sienas, pripildė vandens ir prileido žaliųjų algų narvelių, o paskui pradėjo į vandenį pervamzdžius leisti oro ir angliarūgšties mišinį santykiu 99:1. Rezultatas buvo stebėtinas: mikrobai, angliarūgštis ir saulės šviesa padarė, kad florelės-algės davė 10 kartų daugiau organinės medžiagos, negu

cukriniai runkeliai tokiam pat plote.

Amerikoje pasiekama net dvylika kartų daugiau nei cukrinių runkelių iš tokio pat ploto. Taip pat pasiekta puikių rezultatų gaunant riebalus iš algų. Chlorella algės duoda šešis kartus daugiau riebalų kaip šojos pupelės ir 3 kartus daugiau, kaip žemės riešutai.

Spėjama, kad netolimoje

ateityje algės žmonėms bent iš dalies pakeis kiaulieną ir bulves. Tiesa, jau ir dabar bandoma algų "sviestą" tepėti pusryčiams ant duonos. Bet, deja, jo skonis tebėra ne "sviestiškas", bet išradėjai tikisi greitai laiku ir šį barjerą nugalėti.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS.

Sėkmadienį, rugpiučio 9 dieną, 1959

BUČO SODE

BUS RUDENINIS

NAUJIENŲ

piknikas

Visi iš anksto yra kviečiami tą dieną atvykti į pikniką, pasidžiaugti gamta, pasiklausyti lietuviškų dainų, kalbų ir pasižmonėti.